

5 zvířat „z minulého století“

O existenci některých velmi nápadných zvířat se západní svět dozvěděl teprve ve 20. století. Přitom není vyloučeno, že už v následujících desetiletích tito tvorové úplně zmizí z povrchu Země

PŘIPRAVIL VLADIMÍR SOCHA

1. AFRICKÝ JEDNOROŽEC

Okapi (*Okapia johnstoni*) byla v Africe známá zřejmě už v dobách egyptských panovníků, ale evropští lovci a cestovatelé se na černém kontinentu dlouho setkávali pouze se zprávami o „africkém jednorožci“. Teprve když britský guvernér Ugandy sir Harry Johnston zachránil v Kongu několik pygmejů, kteří byli drženi jako

nedobrovolní aktéři v cirkusových vystoupeních, Afričani mu z vděčnosti slíbili poskytnout o tajemném zvířeti více informací. Johnstonovi už stopy stačily, aby poznal, že má co do činění s neznámým pralesním kopytníkem. Později se mu dostala do rukou také část pruhované kůže a nakonec i lebka. Z té byla správně určena příbuznost okapi k žirafám a v roce 1901 se o existenci nového býložravce dozvěděl svět.

BEZPROSTŘEDNĚ MIMO OHROŽENÍ

Přirozeným prostředím okapi jsou tropické pralesy v Kongu. I když tito sudokopytníci

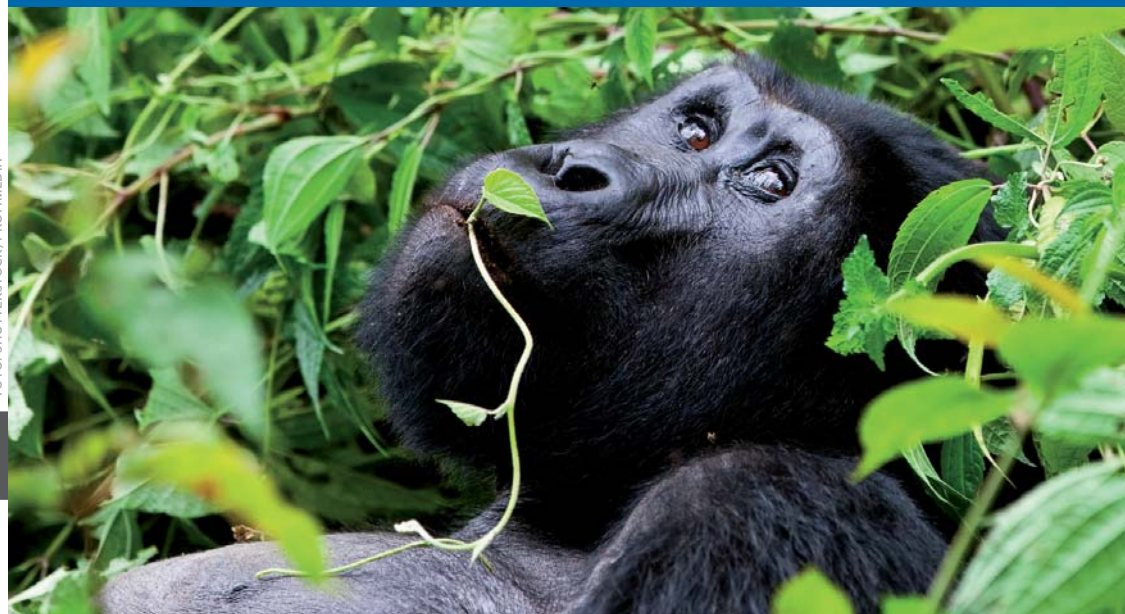
nejdou považováni za přímo ohrožené vyhube- ním, velmi jim škodí pytláctví a ničení původ- ního areálu rozšíření. V současnosti žije ve volné přírodě ještě asi 10–35 tisíc jedinců okapi, v zajetí je pak chováno zhruba 160 kusů.

2. PRALESNÍ HROMOTLUK

O velkých lidoopech z tropických pralesů rovníkové Afriky přicházely zprávy již od dávných dob. Teprve na počátku 20. století se však s nimi

setkali i Evropané. V říjnu roku 1902 zastřelil dvě velké „opice“ kapitán Robert von Beringe při svém posláni za vytyčením hranic Německé vý- chodní Afriky. Jeden ze zastřelených exemplářů byl následně poslán do Berlína, kde jej zkoumal zoolog Paul

Matschie. Ten pak v roce 1903 popsal lidoopa jako nový druh, nazvaný na počest svého objevitele *Gorilla beringei*. Vysvětlily se rovněž pověsti o velkých pralesních lidech s obrovskou silou, které se mezi místními obyvateli vy- právěly před příchodem Evropanů.

UPROSTŘED VÁLEČNÉ VŘAVY

Gorila horská (*Gorilla beringei beringei*) žije především v mlžných lesích hor na pomezí afrických stá- tů Demokratická republika Kongo, Rwanda a Uganda. Díky velkému úsilí o ochranu tohoto lidoopa stoupla početnost populace na asi 880 jedinců, ale stále zůstává kriticky ohroženým poddruhem. K této smutné bilanci přispívá také neklid v regionu, zmítaném často lokálními válkami.

3. ASIJSKÝ DRAK

K evropským kolonistům se zprávy o „pozemních krokodýlech“ donesly poprvé zřejmě v roce 1910, kdy holandský důstojník van Steyn van Hensbroek nechal prošetřit existenci tohoto velkého ještěra. V roce 1912 pak Peter Ouwens, ředitel zoologické zahrady v Bogorú na Jávě, publikoval o varanu komodském (*Varanus komodoensis*) vědecké pojednání. K dispozici měl také fotografii a vzorek kůže, což vědeckou veřejnost přesvědčilo. Největší dnes známý zástupce ještěřů tak byl představen světu a roku 1927 uvítala první živé exempláře londýnská zoologická zahrada.

VYMŘE PO PŘESLICI?

Dnes žije na indonéských ostrovech asi 4–5 tisíc jedinců varana komodského (z toho nejvíc na ostrovech Komodo a Flores). Existují ale obavy, že z tohoto počtu by mohlo být jen asi 350 plodných samic. Také proto je tento druh považován za zranitelný.

4. DOBŘE UKRYTÝ KRASAVEC

Existence páva konžského (*Afropavo congensis*) velmi dlouho zoologům unikala. Přesto, že jde o statného a velmi pestrého opeřence, který dosahuje délky až 70 centimetrů, vědecky byl popsán teprve roku 1936 doktorem Jamesem Chapinem na základě dvou vycpaných exemplářů v Konžském muzeu v Belgii, které byly považovány za indické pávy. Páv konžský tak patří k nejpозději popsaným velkým zástupcům ptačí říše.

NENÍ PRO NĚ MÍSTO?

Také páv konžský je ve své domovině ohrožen pytláctvím a zejména úbytkem vhodného životního prostředí. Dnes je proto řazen mezi zranitelné druhy.

5. OBJEV ZE ZOO

Kuprej (*Bos sauveli*) je statný zástupce turovitých sudokopytníků, jenž pochází z pralesů jihovýchodní Asie (konkrétně z území Kambodže a pravděpodobně i Laosu, Vietnamu a Thajska). Velcí samci mohou vážit i přes jednu tunu, ale přesto byl druh zoology popsán až roku 1937. Zásahu na objevu kupreje si připsal Achille Urbain, který si nezvyklého kopytníka povšiml v pařížské zoologické zahradě ve Vincennes ve výběhu gaurů (*Bos Gaurus*). Od té doby nebyl kuprej nikde chován v zajetí.

NA ODCHODU ZE SCÉNY

Situace s ochranou a výskytem kupreje je velmi smutná. V současnosti již žije ve volné přírodě jen asi 50 jedinců, silně ohrožených nekontrolovaným lovem, ztrátou přirozeného prostředí a nemocemi, přenášenými domácími druhy turovitých. Jde tedy o kriticky ohrožený druh na pomezí úplného vyhynutí.

